

**REGLEMENTAREA ETICII ÎN AFACERI. STANDARDUL SARBANES-OXLEY (SOX)
(Rules on Business Ethics. Sox Standard)****Lector dr. Cristina Drumea**Universitatea Transilvania din Braşov
cristina.drumea@unitbv.ro**Rezumat**

Legea Sarbanes-Oxley intitulată oficial „Reforma contabilităţii companiilor publice şi Legea protejării acţionarilor” a intrat în vigoare în anul 2002 în Statele Unite ale Americii şi are ca scop declarat reformarea practicilor contabile şi refacerea încrederii publicului în raportările companiilor cotate la Bursă. Ce evenimente au declanşat legiferarea şi reglementarea acestor practici? Răspunsul se află în mult mediatizatele cazuri Enron, WorldCom precum şi alte falimente celebre avându-şi rădăcinile în ceea ce numim contabilitatea creativă, fără ca acest concept să cuprindă altceva decât modalităţi la limita licitudinii de a mistifica, ascunde şi înfrumuseţa realitatea prin raportări contabile viciate. Mediul de afaceri este oricum supus unor presiuni de reglementare împotriva sofisticării fraudelor corporatiste, astfel încât era de presupus că se va ajunge la reglementarea acestor activităţi ce ţin de etica în afaceri mai mult chiar decât de acomodarea unor principii contabile ce oricum fuseseră expuse şi legiferate. Întrebarea care se pune este în ce măsură aceste noi reglementări reuşesc să-şi atingă scopul, având în vedere că provoacă şi efecte negative, precum încărcarea cheltuielilor firmelor cu servicii contabile, financiare şi de audit sau limitarea libertăţii de acţiune odată ce Comisiile [8] create pentru supraveghere au mandat în a bloca tranzacţii ce par dubioase. Reglementari de acest tip sunt deocamdată aplicabile în mediul de afaceri nord american, însă ele au deja influenţă asupra companiilor de pretutindeni, inclusiv cele româneşti. Articolul de faţă explorează în ce mod se întâmplă aceasta şi care sunt argumentele pro şi contra apariţiei acestui tip de standard în legislaţia noastră.

Cuvinte cheie: ● standard SOX ● etica în afaceri ● fraudă corporatistă ● Enron
Clasificare JEL: M 48

Introducere: apariţia standardului SOX

Senatorii Sarbanes şi Oxley au propus şi promovat legea, stabilind standardul care le poartă numele ca urmare a scandalurilor centrate pe companiile Enron, Worldcom, Tyco International şi altele. Un complex de factori (Sinnott, 2007) a dus la crearea condiţiilor pentru apariţia acestei reglementări, însă este clar că unul anume a fost catalizator, anume seria uluitoare de fraude corporatiste intervenite în

Abstract

The Sarbanes-Oxley law, officially named „Public Company Accounting Reform and Investor Protection Act” was adopted in 2002 in the United States in order to review the accounting practices and to rebuild community’s confidence in the Public Companies Financial Reports. What were the events that triggered the implementation of such ruling? The answer lays in the over-displayed cases of corporate frauds as Enron, WorldCom and other famous bankruptcy scandals, all of them having the same roots into the „creative accounting” practices. This concept refers to diverse actions taken in order to bewilder, hide and embellish the economic and financial reality of the companies throughout fraud Accounting Reports. Business environment is anyway subject to various demands to rule against sophistication of corporate frauds, thus legislation towards ethics in business was to be expected. Question is how these new rules and regulations will become effective for the purpose they were created, given the fact that they determine as well negative effects such as the increase of the companies’ expenses for financial and audit services or the limitation of free action once the Surveillance Commission [8] has mandate to stop their transaction when appear to be doubtful. This kind of standards is for now applicable only in the American business environment, but it already has effects on the companies everywhere, including the Romanian ones. This article explores the way this may occur, as well as the pros and cons of the implementation of such standards in our legislation.

Keywords: ● SOX standard ● business ethics ● corporate fraud ● Enron
JEL Classification: M 48

special în perioada 2000-2002 în spațiul economiei americane, însă cu ramificații importante la nivel internațional, prin prisma globalizării, pornind de la mediatizatul scandal Enron și până la cele legate de WorldCom, Tyco sau Arthur Andersen; or, ce poate fi un mai evident atac la etică decât aceste practici ce au făcut posibile acumulările de erori, manipulări și în cele din urmă etalarea unor conflicte de interese și a unor câștigători de pe urma lor.

Fraudele ce au rezultat sunt cifrate la peste 500 de miliarde de dolari, în termeni de scădere a valorii de piață a companiilor listate, în urma prăbușirii lanțului de datorii rostogolite și de pierderi neevidențiate sau raportate drept profituri. Pe scurt, aceste companii și-au umflat scriptic cifrele de afaceri și implicit profiturile prin nedeclararea cheltuielilor amânate sau cuprinse în contracte sub clauze confidențiale sau ascunse, prin prezentarea veniturilor posibile drept venituri sigure și încasate, prin crearea de corporații fantomă, de altfel nu extrem de diferite de „căpușele” autohtone și prin alte practici similare. Sunt în acest context de notat practicile de creare a unor companii de sine stătătoare, aflate în proprietatea companiei-mamă și care preiau datoriile acesteia lăsându-i o imagine bilanțieră favorabilă (prin diminuarea datoriilor și creșterea activelor datorată deținerii capitalului altor entități).

Rațiunile unui asemenea comportament corporatist decurg dintr-o realitate extrem de pragmatică și din aspiratii profund individualiste: managerii companiilor, având în oferta salarială între altele pachete de beneficii ce includeau și acțiuni în capitalul companiilor conduse de ei, aveau tot interesul să gonfleze valoarea de piață a acestora încercând să pară în același timp eficienți în ochii acționarilor principali și să raporteze performanțe crescătoare.

Prăbușirea lanțului de mistificări care mai de care mai sofisticate a dus la evaporarea unor sume enorme din patrimoniul companiilor precum și a capitalului din fondurile de pensii ale angajaților. Acest ultim lucru a provocat o legitimă furie publică în Statele Unite, iar legiferarea SOX s-a impus ca un remediu aplaudat de toată lumea.

O victimă colaterală a falimentului Enron, spre exemplu, a fost și compania de contabilitate și audit Arthur Andersen care ar fi trebuit să detecteze și să raporteze falsurile de tipul celor menționate mai sus, puse la cale de conducerea vinovată. Dată în judecată pentru incompetență

și mai cu seamă complicitate, Arthur Andersen și-a închis porțile, părți din companie fiind preluate de celelalte firme din grupul celor patru mari concurenți din sectorul firmelor de audit și contabilitate, la scară multinațională.

1. Fraude corporatiste

O listă ce nu se poate apropia de exhaustiv ar cuprinde cel puțin aceste cazuri, fără ca ele să aibă în comun fraudări de tip contabil, ci mai degrabă încălcări grave ale principiilor eticii în afaceri: scandalul spionajului Hewlett Packard din 2006, scandalul mitei oferite de BAE Systems (producător de armament) în Arabia Saudită, Bre-X, Clearstream Luxemburg, scandalul mitei oferită Organizației Națiunilor Unite de către Compass Group, exagerarea rezervelor de petrol ale Exxon, raportarea falsă a profitului companiei Fannie Mae (SUA), utilizarea muncii copiilor de către Firestone Tire and Rubber Company, scandalul Ford Pinto, scandalul Guinness, prăbușirea Hafskip, suprafacturarea guvernului de către Halliburton, scandalul Harken, fraudă contabilă de la Lernout & Hauspie Belgia, scandalul mitei Lockheed în Germania, Japonia, Olanda, etc. Două dintre cazuri sunt prezentate în continuare mai în detaliu, fiindcă acestea au constituit punctul focal în agregarea forțelor ce au determinat apariția și impunerea standardului SOX.

Fraudele Enron și Worldcom

Unele surse estimează că problemele Enron au început în 1992 când autoritățile au fost convinse să-i permită companiei să înregistreze prețul unor obligațiuni așa cum era el stabilit de prețul curent de tranzacționare pe Bursă, printr-o metodă numită „mark to market” ce fusese folosită până atunci doar de traderi și brokeri. Această metodă a facilitat considerarea veniturilor viitoare și probabile drept venituri curente. Este posibil chiar ca acele venituri să nu se fi materializat niciodată, producând totuși efecte contabile. Atâta vreme cât bilanțul prezenta aceste sume drept venituri certe, prețul acțiunilor se menținea ridicat laolaltă cu capacitatea de îndatorare a companiei, pe fondul unei imagini pozitive în ochii creditorilor și ai acționarilor. Creditele obținute relativ ușor au fost folosite la achiziționarea unor companii profitabile în speranța că ele se vor constitui în noi centre de profit. De asemenea, Enron a creat mai multe corporații deținute 100%, cărora le-a transferat portofoliile de datorii, menținând curat bilanțul central.

Acestea nu au fost singurele metode utilizate astfel că, în 2001, experții s-au găsit în imposibilitatea de a determina care parte din operațiunile Enron erau legale și care nu.

Începutul sfârșitului a fost determinat de publicarea unei analize care recomanda debarasarea rapidă de acțiunile Enron, prețul lor scăzând, ceea ce a făcut ca toate instrumentele de limitare a riscului, expunerii, toate garanțiile să-și piardă conținutul. Cum practic nici un activ al companiei nu mai era profitabil, năruirea a fost completă.

Boom-ul telecomunicațiilor din ultimii ani ai secolului trecut a fost extrem de favorabil și pentru acțiunile Worldcom, o companie importantă de telefonie. Președintele Bernard Ebbers fiind și acționar principal, și-a folosit participarea pentru garantarea finanțării unor proiecte și investiții personale. Din nefericire, anul 2000 a adus o corecție brutală, în jos, a valorii acțiunilor firmelor din sector, reducând substanțial impresia de bogăție a acționarilor. Deoarece garanțiile respective ajunseseră la maturitate, președintele Worldcom, intrat în criză de lichidități, a convins administratorii companiei să-i împrumute 400 de milioane de dolari cu titlu personal. Această strategie a avut doar un succes limitat, managerul fiind concediat curând după aceea. Mai departe, situația Worldcom fiind după „dot com” boost nu foarte bună, din 2000 până în 2002, câțiva directori au trecut la falsificarea situației financiare prin subestimarea costurilor de interconectare și prin înregistrarea unor venituri inexistente. Ca și la Enron, descoperirea fraudelor a dus la sancțiuni prompte și la volatilizarea unei părți din valoarea de piață. Totuși, spre deosebire de Enron, Worldcom avea încă un nucleu sănătos care i-a permis supraviețuirea.

2. Ce au aceste scandaluri în comun?

Principala trăsătură pe care o putem evidenția este că în toate cazurile, managementul a luat decizii greșite, ilegale sau imorale cu scopul de a-și acoperi erorile sau de a profita în nume personal de pe urma companiilor. Întrebarea care se pune firesc este: cum au profitat? Manipulând înregistrările contabile, antedatând pachetele de opțiuni, speculând la Bursă informații privilegiate, menținând conflicte de interese, formând carteluri pentru a forța impunerea și menținerea unor prețuri mai mari, declarând profituri false pentru a determina creșterea dividendelor, făcând investiții dăunătoare companiilor dar

benefice asociaților din umbră, raportând fals și exagerat rezervele și beneficiile sau ascunzând datorii.

3. Obligațiile pe care standardul SOX le impune companiilor

Sarbanes Oxley are 11 capitole care tratează organismele, regulile și procedurile pe care companiile sunt obligate să le creeze și să le respecte. Fără a intra în detalieri excesive, conținutul și înțelesul acestora poate fi rezumat astfel (Anand, 2007):

- *Crearea Comisiei de supraveghere contabilă* a companiilor publice (cotate la Bursă) reglementează realizarea de auditări independente și, cel mai important, imparțiale asupra înseși firmelor de audit; creează de asemenea un organism de supraveghere a profesiei de auditor, de înregistrare a auditorilor autorizați, stabilind procedurile și procesele ce trebuie urmăriți în realizarea rapoartelor de audit.

- *Independența cenzorilor.* Capitolul al doilea stabilește standarde specifice pentru auditorii externi, în scopul limitării conflictelor de interese. Reglementează de asemenea accesul la profesia de auditor, definind criteriile de admisibilitate a noilor auditori, politica de rotație a auditorilor aparținând aceleiași firme în relație cu un client anume și în fine definește situațiile de conflict de interese între auditor și auditat. Pentru evitarea situațiilor de conflict de interese, se interzice companiilor de audit angajarea în alt tip de afaceri decât cele statuate mai sus, în raport cu firmele pe care le auditează.

- *Responsabilitatea corporatistă.* Această secțiune impune managerilor de vârf să preia personal responsabilitatea pentru corectitudinea și caracterul complet al raportărilor contabile ale companiei. Definește modul de conlucrare dintre cenzorii externi și cei ai companiei și enumeră limitările acțiunilor posibile pentru administratori precum și pedepsele la care se expun. Scopul este de a clarifica responsabilitățile fiecărei părți.

- *Declarații contabile extinse.* Capitolul patru descrie care sunt cerințele de raportare pentru diversele tranzacții care, prin neînregistrarea corectă, pot influența sănătatea financiară a companiei. Tranzacțiile în cauză se pot referi spre exemplu la operațiunile bursiere efectuate de către angajați în posturi de conducere cu titlurile companiilor la care funcționează, ceea ce creează o situație evidentă de

conflict de interese și oportunitatea de manipulare a valorii percepute a titlurilor în cauză.

- *Conflictele de interese ale analiștilor financiari.* Capitolul enumeră măsuri pentru restabilirea încrederii în analiștii care studiază companiile publice și care recomandă acțiuni de urmat pentru investitori. O caracteristică a fraudelor din trecut este că, deși sănătatea financiară a unor companii era vizibil afectată din punctul de vedere al specialiștilor, au existat analiști care au continuat să recomande publicului investițiile în acele companii.

- *Resursele și autoritatea organismului de supraveghere a Bursei.* Această secțiune definește practici și reglementări care să permită reinstaurarea încrederii investitorilor în analiștii financiari și specialiștii asimilați. De asemenea, reglementează cadrul de acces la profesiile de broker, dealer sau analist financiar.

- *Studii și rapoarte;* include efectele coagulării firmelor de contabilitate și a potențialelor conflicte de interese, rolul analiștilor în evaluarea obligațiunilor, căi de impunere a regulilor.

- *Răspunderea civilă și penală pentru infracțiunile financiare.* Capitolul enumeră infracțiunile și pedepsele aferente pentru acestea. De asemenea, statuează elemente de protecție legală pentru persoanele dispuse să furnizeze autorităților informații care să ducă la descoperirea fraudelor.

- *Întărirea pedepselor pentru infracțiunile administratorilor.* Această secțiune întărește pedepsele asociate infracțiunilor financiare, recomandând pronunțarea de pedepse mai aspre pentru astfel de fapte și adăugând spectrului penal alcătuirea și certificarea de raportări false.

- *Rapoartele fiscale ale companiilor.* Capitolul statuează obligativitatea directorului executiv de a semna aceste documente și de a prelua răspunderea personală pentru corectitudinea lor.

- *Răspunderea pentru infracțiunile corporatiste;* incriminează penal fraudele corporatiste precum și modificarea neautorizată a înregistrărilor contabile. De asemenea, împuternicește Comisia de supraveghere contabilă să blocheze temporar tranzacțiile suspecte sau care deplasează sume mari.

4. Efectul asupra mediului de afaceri

În privința efectelor constatate asupra mediului de afaceri, putem vorbi în primul rând

despre descurajarea agregărilor de tip venture capital, dar și despre descurajarea IPO (1), îngreunarea exitului și cash-in-ului, cu efecte vizând creșterea încrederii în mediul de afaceri și realizarea unor raportări ce reflectă în mod corect realitatea.

De asemenea, un efect care nu trebuie neglijat tocmai fiindcă poate impieta asupra propensiunii de adoptare internă și de respectare a reglementărilor legale este creșterea cheltuielilor de contabilitate și audit pentru companii.

Efectul asupra raportului cost/beneficii în activitatea companiilor obligate să respecte legea Sarbanes-Oxley a fost studiat rezultând concluzii contradictorii. Un studiu al Finance Executives International calculează costul mediu al aplicării legii ca fiind de aproape trei milioane de dolari pe an pentru companiile cu venituri medii de 6,8 miliarde de dolari. În plus, costul aplicării legii nu scade în același ritm cu scăderea dimensiunii companiilor, cele mici fiind afectate într-o măsură mai mare decât celelalte.

Un alt efect speculat este tendința companiilor listate în Statele Unite de a se refugia la Londra unde se crede că autoritatea de reglementare a Bursei este mai puțin strictă. Totuși, faptul că în Marea Britanie autoritatea beneficiază de resurse mai mari decât analogul american este un argument împotriva speculației că multe firme au traversat Atlanticul.

În ceea ce privește efectele pozitive indirecte ale reglementării Sarbanes-Oxley, se poate menționa avântul extraordinar și previzibil pe care l-a luat oferta de servicii de auditare și consultanță oferite de firme specializate.

5. Efectul observabil asupra companiilor românești. Efecte directe și indirecte

Este evident că firmele românești sunt afectate direct doar dacă își listează acțiunile și obligațiunile la Bursa din Statele Unite. Principalul motiv pentru această migrație ar fi accesul la condiții de credit substanțial mai avantajoase decât cele oferite pe piața locală. Acesta din urmă poate reprezenta o motivație interesantă, însă nu este mai puțin adevărat că barierele de intrare pe o piață de mărimea celei americane sunt suficient de importante și sofisticate pentru a limita accesul companiilor românești și nu numai, fără a pune la socoteală reglementări precum cea pe care o analizăm și

care îngreunează oricum acest tip de inițiativă.

Efectele directe s-ar putea face simțite în însăși legislația românească, pe care așteptăm să o vedem evoluând în sensul reglementării formale pentru companii a eticii comportamentale în afaceri. Nici un standard nu este perfect și cu atât mai puțin comportamentul generat de aplicarea acestuia; însă fără setarea unor coordonate formale și înalte de etică în afaceri, companiile ar continua să evolueze haotic, profitând de golurile legislative, de normele tardive sau ambigue de aplicare a acestora, precum și de permisivitatea climatului de afaceri în general. Prin urmare, efectul pe care îl considerăm deja observabil este presiunea de reglementare la nivel legislativ a principiilor ce stau la baza adoptării SOX.

Astfel, notăm faptul că procesul de responsabilizare a profesiei contabile și de auditor al situațiilor contabile este demarat, iar în acest sens cităm inițiativa CECCAR ce preia în Codul etic național al profesioniștilor contabili principiile prevăzute de IFAC (2) cu privire la obligațiile și restricționările de ordin etic aplicabile profesioniștilor contabili independenți și celor angajați. Se face referire, în documentul citat, la posibile conflicte de interese (secțiunea 220), la condiții obligatorii pentru asigurarea independenței misiunilor de certificare (secțiunea 290), întocmirea și raportarea informațiilor (secțiunea 320), sau cerințe de obiectivitate (secțiunea 280) tratate deocamdată insuficient și fără precizarea concretă și pe cât posibil exhaustivă a situațiilor ce conduc la amendarea obiectivității profesionistului implicat. De asemenea, responsabilizarea profesională a auditorilor, prin Codul privind conduita etică a auditorilor financiari este un alt element ce participă la reglementarea privind etica mediului de afaceri. Din acest ultim document, menționăm cu deosebire două standarde: ISA 240 (referitor la responsabilitatea auditorului referitoare la fraudă) și ISA 300 (cu privire la planificarea auditului situațiilor financiare), ambele urmând a intra în vigoare începând cu 15 dec. 2008 (dată provizorie). Reglementările de etică ating cum era de așteptat și mediul bursier românesc și în acest sens notăm constituirea Comisiilor Speciale care își desfășoară activitatea pe lângă Comitetul Bursei, acestea fiind organe înființate prin decizii ale acestuia din urmă. În cadrul BVB funcționează trei astfel de comisii, dintre care cea care interesează în raport cu subiectul discutat este Comisia de Etică și Conduită bursieră, care

veghează la respectarea Codului de Etică și a regulamentelor Bursei. Activitatea Comisiilor Speciale ale Bursei statuează preeminența unor principii rezonante cu cele expuse anterior, anume: cel al autonomiei, principiul obiectivității, principiul protecției investitorilor.

Cele prezentate mai sus constituie fără îndoială un pas salutar și cu efecte de responsabilizare certă în rândul profesiilor vizate, însă asanarea promisă de un standard de tip SOX este dificil de realizat fără crearea întregului arsenal de instrumente legislative și organizaționale care să vegheze la respectarea în sens strict a principiilor enunțate, având la îndemână atât instrumente de detectare a contraveniențelor, cât și pârghii punitive suficient de convingătoare.

Indirect, companiile românești se pot găsi în situația de a fi obligate să respecte standardul Sarbanes Oxley dacă partenerii lor sau investitorii americani o pretind ca o condiție de colaborare. Tot indirect, autoritatea română de reglementare a activității bursiere ar putea urma exemplul american și ar putea impune un echivalent autohton al acelor reglementări, în completarea codului amintit mai sus și prin crearea cadrului de aplicare și de amendare a comportamentelor potențial frauduloase.

6. Eficacitate. Funcționează?

Având în vedere că este imposibil de adus dovezi pentru fapte care nu s-au întâmplat, nu putem măsura direct eficacitatea aplicării standardului SOX. În general totuși, managerii sunt responsabilizați suplimentar iar contabilii sunt sprijiniți să refuze dispozițiile care contravin regulamentelor mutual cunoscute.

Estimăm că această reglementare, în mod contradictoriu, nu va provoca o scădere semnificativă a fraudelor corporatiste, ci doar o sofisticare a lor. Nu trebuie neglijat faptul că, de la un anumit nivel, deciziile chiar corecte economice pot fi ilegale, iar încărcătura lor etică poate deveni predominantă lăsând valabile doar opțiunile de a intra în ilegalitate, de a corupe oficialii sau de a ajunge la faliment. În fața acestor variante, uneori alegerea devine evidentă în sensul invers reglementărilor legale. Iar calea de mijloc, a compromisului și a ocolirii unor reglementări care impietează asupra supraviețuirii companiei, apare ca o alternativă tentantă în ciuda eventualei sale ilegalități.

O altă speculație este că reglementarea Sarbanes-Oxley descurajează crearea de noi firme precum și efortul celor existente de a fi

listate la Bursă; pe cale de consecință, ar exista o tendință de frânare a activității economice. Totuși, din datele disponibile, evoluția cotațiilor bursiere ulterioare intrării în vigoare a SOX par să contrazică această idee.

Se aude de asemenea chiar voci favorabile anulării SOX pentru că îngreunează activitatea firmelor mici care își permit cu dificultate costurile conformității. Un efect ambivalent este și

favorizarea administratorilor cu abilități contabile pronunțate, în defavoarea celor care știu doar să crească profitabilitatea.

Considerăm că, într-o formă sau alta, reglementări echivalente SOX își vor face apariția în forme modernizate, adaptate realităților economice subsecvente și în reglementările Uniunii Europene cu efecte directe asupra companiilor românești chiar nelistate la Bursă.

Note

- (1) Initial Public Offering reprezintă ofertarea inițială a acțiunilor unei companii pe piață.
- (2) International Federation of Accountants

Bibliografie

- [1] Cunningham, Lawrence A., *The Sarbanes-Oxley Yawn: Heavy Rhetoric, Light Reform (And it Might Just Work)*. University of Connecticut Law Review, Vol. 36, 2003 Available at SSRN: <http://ssrn.com/abstract=337280> or DOI: 10.2139/ssrn.337280
- [2] Sanjay Anand. *Essentials of Sarbanes - Oxley*, John Wiley & Sons, 2007
- [3] William M. Sinnett. *FEI Survey on Sarbanes. Oxley Section 404 Implementation FERG*, 2007
- [4] Anne M. Marchetti. *Sarbanes-Oxley Ongoing Compliance Guide: Templates, Key Processes, and Summary Checklists*, John Wiley & Sons, 2007
- [5] Peggy M. Jackson. *Sarbanes-Oxley for Small Businesses: Leveraging Compliance for Maximum Advantage*, John Wiley & Sons, 2006
- [6] Lynn C. Northrup. *Profitable Sarbanes-Oxley Compliance: Attain Improved Shareholder Value and Bottom-Line Results*, J. Ross Publishing, 2006
- [7] Hugh Taylor. *The Joy of SOX: Why Sarbanes-Oxley and Service-Oriented Architecture May Be the Best Thing That Ever Happened to You*, John Wiley & Sons, 2006
- [8] Mary S. Schaeffer (ed). *Accounts Payable and Sarbanes-Oxley: Strengthening Your Internal Controls*, John Wiley & Sons, 2006
- [9] *** Codul etic al profesioniștilor contabili din România, ed a 3-a, Ed. C.E.C.C.A.R., București, 2006 și HG nr. 80/2007 din 25 mai 2007 privind aprobarea Codului etic național al profesioniștilor contabili, Publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 429 din 27/06/2007